

Ֆ Ր Ե Ղ Ե Ր Ի Մ Ի Ս Թ Ր Ա Ն

X

Մ Ի Ր Է 30

Պրովանսական քերթուած

ԵՐԳ ԵՐԿՐՈՐԴ

ՏԵՐԵՒԱՔԱՂ

Միրէյօ թթենիի տերէններ կը քաղէ իր շերամներուն հա-
մար.—Դիպուածով, Վինսեն, կողով նորոգողը, կ'անցնի մօտակայ
կածանէն.—Աղջիկը կը կանչէ զայն.—Պատանին կը վազէ, և էնոր
օգնելու համար ծառին վրայ կ'ելլէ էնոր հետ.—Իրենց խօսակ-
ցութիւնը.—Վինսեն կը բաղդատէ իր Վինսեններէն քոյրը Միրէյօին
հետ.—Կապոյտ երաշտահաւներու բոյնը.—Ծիւղին կոտորելը.—Միրէյօ
և Վինսեն ծառէն վար կ'իջնան.—Աղջիկն իր սէրը կը յայտնէ.—
Վինսենի հրաժառ սրտաժայթքումը.—Ոսկի Այծը, վաղիւրի թղե-
նին.—Մայրը կը կանչէ Միրէյօն.—Յուզմունք և բաժանում երկու
սիրահարներուն:

Երգեցէք, երգեցէք, շերամաբոյժ աղջիկներ,
Զի տերեւաղը երգելով կը քաղցրանայ.
Շերամներն ազւոր են լ' իրենց երրորդ քունը կը քնանան.
Թթենիները լեցուն են աղջիկներով
Զոր գեղեցիկ օդը զըւարթ կ'ընէ 'ւ աշխոյժ,
Նըման խարտեաշ մեղուներու որ իրենց մեղրը կը քաղեն
Դարուտ դաշտերու խնկունիներէն:

Հաւաքելով ձեր ոստերուն տերէնները,
Երգեցէք, երգեցէք, շերամաբոյժ աղջիկներ:
Այդ Մայիսի ազւոր առտուն, Միրէյօն ալ
Այնտեղ է, և ականջներուն

Այդ առաւօտը պէտքէն իրրեւ օդ
Երկու կեռաս էր կախեր...
Վինսեն հոնկից անցաւ նորէն այդ առտու:

Իր գրտակին վրայ ծիրանի
— Ինչպէս լատին ծովափներու բնակիչները կը կըրեն,—
Աքաղաղի փետուր մ'էր դրեր սիրուն ձեռով.
Ու երբ կ'անցնէր կածաններէն,
Կ'փախչէին թափառական լորտուները.
Ու քարի հնչուն դէղերէն ցուպովն անդին կը նետէր
Գայլախազները:

— Է՛ վինսեն, կանչեց Միրէյօ, կանանչ
Ծառուղիներուն մէջէն, այդպէս շուտ
Ինչպէս կ'անցնիս: Վինսեն իսկոյն
Ծառաստանին կողմը դարձուց գլուխը,
Ու թղթենիի մը վըրայ թառած
Նշմարեց աղջիկին արեղաձագի մը նման զրարթ,
Ու ցնծալին թըռաւ էնոր մօտեցաւ:

— Միրէյօ, լաւ կը քալէ՞ կոր տերեքաղը:
— Կը մերկանան քիչ քիչ ոստերը բոլոր:
— Կ'ուզես, քեզ օգնեմ: Այո՛, եւ մինչ էն վերէն կը խնդար,
Ուրախութեան յիմար ճիշեր արձակելով,
Վինսեն, ոտքովը հըրելով առուոյտը,
Առնէտի պէս մազլըցեցաւ ծառն ի վեր:
— Միրէյօ, քեզ միայն ունի ծերուկ Ռամոն վարպետը:

Միայն վարի ճիւղերն ըրէ դուն, ես կատարը կ'ելլեմ:
Եւ իր թեթեւ ձեռքով տերեք հաւքելով,
Միրէյօ ըսաւ. «մարդ չի ձանձրանար
Երբ ընկերով կ'աշխատի.
Միս-մինակ, շուտ վրադ թուլութիւն մը կուգայ:
— Զիս ալ ճիշտ այդ է որ յաճախ
Կը նեղացընէ, ըսաւ պատանին.

Երբոր անտեղ, մեր տընակին մէջ կը մընանք,
Ուր խիճեր լափող ամենի Ռոնին
Խըժըլտուքէն ուրիշ բան չենք իմանար,
Ախ, չես գիտեր Ինչպէս երբեմն սրտերնիս կը նեղուի:
Սմառը ոչ այնքան, ինչու որ հօրըս հետ

Սովորաբար ամառ օրերն ագարակէ ագարակ
Մեր պըտոյտները կ'ընենք:

Բայց չի խանիկն երբ կարմըրի,
Երբ ձըմեռնան օրերը
Ու գիշերներն երկըննան,
Կըակարանին շուրջ կիսաշէջ՝ մինչդեռ ոգի մը մղակէն
Կը մըլաւէ կամ կը սուլէ,
Լոյսը մարած, և անխօսուկ,
Հօրս հետ մինակ, պէտք է քունին գալն ըսպասենք...

— Հապա մայրիկդ հէր կը կենայ,
Հսաւ աղջիկն իսկոյն անոր:
— Մեռած է... պահ մը լուռ մընաց պատանին,
Յետոյ յարեց.— Վինսենթօն
Երբ դեռ մեզ հետ էր ու թէպէտ և մատղաշ,
Կը հոգար մեր տընակը,
Այն ժամանակն հաճոյք մը կար.— Իհնչ, Վինսեն,

Դուն քոյր ունիս.— Հապա, կտրիճ աղջիկ մը,
Խելօքիկ ու ձեռքէն ամեն բան եկող,
Հսաւ Վինսեն. այնքան, այնքան,
Որ ֆոն-տու-րէյ (պոքէրի մէջ) օր մը գացած ըլլալով
Արտունձներուն քով աշխատիլ,
Այնչափ հաւնեցան էնոր սիրունիկ ճարպիկութեանը,
Որ սպասուէի առին իրենց և ալ այդպէս հոն մընաց:

— Կը նըմանիս քուրիկիդ:
— Էն հէր, ես հէր... Խարտիշուկ է էնիկա,
Եւ ես սեուլիկ՝ ինչպէս կը տեսնես.
Բայց աւելի գիտես որու կը նըմանի.
Քեզի. կարծես երկուորեակ են
Ձեր երկունքին գլուխներն արթուն
Ու ձեր մազերը յորդառատ՝ մըտենիի տերեւի պէս:

Բայց գլխանոցին պայծառ կըտաւը
Շտկելու համար, դուն շատ աւելի
Ճարտար ձեռք ունիս...
Քուրիկս ոչ տըգեղ է և ոչ թմրած.
Բայց, ախ, որքան դուն աւելի աղւոր ես:

Հոս, Միրէյո, կէս-վաստըկուած,
ձիւղը ձեռքէն փախցընելով՝ «էյ, սա Վինսէնն ալ...» ըսաւ:

Երգեցէք, երգեցէք շերամաբոյժ աղջիկներ:
Թըթենիներու տերէն աղւոր է.
Շերամներն աղւոր են 'ւ իրենց երրորդ քունը կը քնանան.
Թըթենիները չեցուն են աղջիկներով
Ջոր գեղեցիկ օդը զըւարթ կ'ընէ 'ւ աշխոյժ,
Նըման խարտեաշ մեղուներու որ իրենց մեղրը կը քաղեն
Քարուտ դաշտերու խնկունիներէն:

—Այսպէս, քըրոջմէդ աւելի սիրուն
Կը գտնես զիս ուրեմն, ըսաւ Միրէյո:
—Շատ աւելի, պատասխանեց Վինսէնը.
—Բայց ի՞նչ ունիմ աւելի.—Սնըր Աստուածածին,
է', եկքանիկը ի՞նչ ունի աւելի
Քան թրոկլոտիթը վըտիտ,
Թէ ոչ նոյն իսկ գեղեցկութիւնն ու երգն ու շնորհ:

—Ուրի՛շ, ուրի՛շ.—Խեղճ քուրիկըս,
Պրասին ձերմակը քեզ բաժին պիտի չելլէ.
Վինսէնեթօն ծովու ջուրի պէս աչքեր
Ունի կապոյտ ու վըճիտ.
Քու աշուրներըդ դադատի պէս սե են,
Ու երբ իմ վրաս կը կայծկըլտան,
Լեցուն բաժակ մեքած գինի խմածի պէս կ'ըլլամ կարծես:

Բարակ ձայնովը յստակ՝
Քուրիկըս երբ «փերունելօ» երգը կ'երգէր,
Շատ մեծ ախորժ կը զգայի քաղցր էնոր դայլայլը լըսելով,
Բայց դուն, է՛ն փոքրը խօսքն անգամ
Որ ինձ կ'ըսես,
Հազար երգէ աւելի
Կը զմայլեցնէ աւանջս ու սիրտըս կ'ընէ տանն ու վըրայ:

Արօտներուն մէջ վաղելէն վաղելէն,
Քուրիկըս արմաւի ճիւղի մը նըման՝
Ղիզն ու դէմքն այրած է արեգակէն.
Դուն կարծես թէ ասփոտելին
Ծաղիկներուն պէս շինուած ես.
Ամառուան ձեռքն արեւահար
Ձի յանդգնիր ձերմակ ճակատըդ շոյիլ:

Բարակ է դեռ քուրիկս ինչպէս

Շերեփակոթ մ' առուակի.

Խեղճն իր բոլոր աճուճը մէկ տարուան մը մէջ ունեցաւ.

Բայց ուսերէդ մինչև մէջքդ,

Միրէյօ, քեզի բան մը չի պակսիր:

Նորէն աղջիկը, ձեռքէն ճիւղը փախցնելով,

Ու կաս- կարմիր եղած, «էյ, սա Վինսէնն» ըսաւ:

Հաւաքելով ձեր ոստերուն տերնները,

Երգեցէք, երգեցէք, շերամարոյժ աղջիկներ:

Այդպէս այդ երկու աղւոր տղաքները՝ տերակից

Ծառին ոստերուն ներքև պահոււրտած,

Իրենց տարիքին անմեղուժեան մէջ,

Սիրոյ նախափորձը կը փորձէին:

Բայց տակաւ մէզը սարերէն կը փարատէր.

Հոն, վերը, մերկ ժայռերուն ու կիսակործան

Աշտարակներուն վրայ, ուր կ'երևան՝

Գիշեր ատեն՝ ուրուականները Պօի հին իշխաններուն,

Միջոցին մէջ, ճակուրները,

Ըսպիտակափայլ, կը բարձրանային, ու լայն թևերնին

Կը շողային արևուն

Որ կը տաքցնէր արդէն թըզուկ—կաղնիները:

—Օ՛, դեռ ոչինչ ենք ըրած, ինչ ամօթ բան,

Սուտ-սրդողած ձեռով մ'ըսաւ Միրէյօ.

Այս խայտառակն որպէս թէ ինձ օգնել եկաւ,

Եւ իր բոլոր ըրածը զիս խնդացնել է...

Հերիք է, ալ թող ձեռքերնիս քիչ մը ժիրնայ,

Որովհետեւ մայրիկս յետոյ կրնայ ըսել

Թէ կարգուելու համար դեռ շատ անճարակ եմ:

Իսկ դուն, աւելցուց, որ կը պարծէիր, խեղճ բարեկամըս,

Եթէ մէկուն քով վարձքով մտնէիր

Կնդիմարի չափով տերև հաւաքելու,

Կարծեմ թէ նոյն իսկ եթէ քեզ միայն մորճեր յանձնէին,

Պիտի ստիպուած ըլլայիր օդ ուտելու:

—Ուրեմն զիս ձախաւերի տեղ կը դնես,

Պատասխանեց պատանին, քիչ մ'ամօթահար:

Լաւ, օրիորդ, հիմայ կ'տեսնենք
Ո՞վ աւելի շուտ կը քաղէ:
Ու, հօփ, աշխոյժ, երկու ձեռքով, գործին փակած,
Կը պրկեն ճիւղերն ու շուտ, շուտ, տերեր կը հաւաքեն,
Անխօսակ, անդադրում,
(Մայրդ ոչխարն կը կորսնցնէ իրեն բաժինը խոտի).
Այն թըթենին որուն վրայ են՝ քիչ ատենէն կը մերկանայ,

Ընդհուպ, սակայն, կանգ առին.
Երիտասարդ ըլլալ, ախ, ի՞նչ աղւոր բան:
Երբ տերէնները նոյն պարկին մէջ կը դնէին միասին
Հեղ մ'աղջրկան
Նուրբ մատուցները գեղեցիկ
Հոն հանդիպեցան ու խառնուեցան
Սա Վինսենին մատուցներուն հրատուչոր:

Սարսըռացին էն և ան.
Սիրով ծաղկեցան իրենց այտերը,
Ու երկուքը մէկ՝ կրակի մանծանօթ
Իրենց մէջ կիզիչ հոսունն ըզգացին:
Բայց տեսնելով որ էնիկա, սարսափով,
Տերէններէն իր ձեռքը դուրս կը հանէր,
Ան, այդ խռովքէն դեռ յուզուած,

— Ի՞նչ ունիս, պիծակ մ'արդեօք պահուըտած
Քեզ խայթեց, ըսաւ:
— Ձեմ գիտեր, էն պատասխանեց ճակատը վար ծռելով:
Եւ, ալ լուռ ու մունջ, երկուքը մէկանց
Նորէն ըսկըսան տերեւ քաղելու:
Աչքի ծայրով՝ չարաճըճի ականարկներով,
Կը նայէին թէ իրենցմէ էն առաջ ո՞վ պիտի խնդայ:

Կը բարախէր իրենց կուրծքը.
Նորէն տերէն անձրեկի պէս թափեցաւ.
Եւ երբ, յետոյ, վայրկեանն եկաւ զայն պարկի մէջ դնելու,
Ճերմակ ձեռքն ու ձեռքը թուխ
Դիպուածով կամ թէ դիտմամբ
Միշտ իրարու կ'օտոնային,
Ու մեծ ախորժ կը զգային այդ աշխատանքէն:

Երգեցէք, երգեցէք, շերամաբոյժ աղջիկներ,
 Հաւաքելով ձեր ոստերուն տերևները...
 —Նայէ, նայէ, դոչեց յանկարծ Միրէյո,
 —Ի՞նչ է, ի՞նչ կայ: Մատը բերնին,
 Շարժկոտ ինչպէս մորեկ մ'որթի բունի մը վրայ,
 Դէ՞մն այն ճիւղին որուն վըրայ էր թառած:
 Մատովը ցոյց կուտար... —Տես, բոյն մը, շուտ, առնենք:

— Կեցի՛ր... Ու շունչը քոնելով հեհինակ,
 Ինչպէս ճնճղուկ մը տանիքին եղերքէն,
 Վինսհն ճիւղէ ճիւղ դէպի բոյնը ցատքեց:
 Խորը լայն ծակի մ'որ բնականօրէն
 Կարծր կեղևին մէջն էր կազմըւած,
 Կ'երևային ձագերն, արդէն փետրազարդ ու շարժկըտուն:

Բայց Վինսհն որ իր սըրունդները ջլաղինդ
 Գալարուն ճիւղին փաթթեր էր արդէն,
 Մէկ ձեռքով կախուած, միւս ձեռքն էր խօթեր
 Խոռոչին մէջ կոճղին: Իրմէ քիչ մը վեր,
 Միրէյո, այտերը կըրակ կտրած,
 —Ի՞նչ է, հարցուց:
 —Փէմփարբէններ: —Ի՞նչ: —Գեղեցիկ երաշտհաւեր կապուտակ:

Քահնաւ խնդաց Միրէյո.

— Ինծի նայէ, ըսաւ, դուն չէս իմացած:
 Երկու հոգի երբ մէկտեղ բոյն մը գտնեն.
 Թըթենիի մը կամ առոր նման ծառի մը կանաւը,
 Տարին չըլրացած՝ սուրբ Եկեղեցին
 Զանոնք իրարու կը միացընէ...
 Առածը միշտ իրան կ'ելլէ, կ'ըսէ հայրըս:

— Այո, բայց պէտք է աւելցնել, պատասխանեց Վինսհնը,
 Թէ այդ յոյսն օդը կը ցնդի
 Եթէ փախչին ձագերը՝ դեռ վանդակի մէջ չըդրուած:
 — Յիսուս Բրիտանոս, ուշադրութիւն ըրէ, դոչեց աղջիկը,
 Եւ շուտ, խընամքով,
 Բընէ զանոնք, որովհետեւ ատիկա բաղդն է մերին:
 — Զճմարիտ որ, պատասխանեց պատանին,

Է՛ն աղէկ տեղը պահելու համար ասոնք,

Թերեւս կուրծքդ է քուկին:

Ճիշտ է: Ճիշտ, տաւր... Վինսեն խկոյն

Ձեռքը խորշին մէջ մըխեց,

եւ ձեռքն երբ դուրս ելաւ լեցուն,

Չորս ձապ հանեց խոռոչէն:

— Աստուած, ըսաւ Միրէյօ, ձեռքն երկընցնելով, *հրէյափ*
ալ կան...

Ի՞նչ անուշիկ թռչնիկներ.

Խեղճ ձագուկներ. նա, ձեզ համբոյր մը տաքուկ:

Եւ, հաճոյքէն խելքը թրուած, հազար հազար քաղցր համբոյրով

Կը լափէ զանոնք ու կը փայփայէ.

Յետոյ դորովով կը սպհեցընէ զանոնք մեղմօրէն

Իր չըփակին տակ որ կ'ուռի:

— Ձեռքդ երկընցնաւ, գոչեց Վինսենը նորէն:

— Ի՞նչ նոնոշիկ են, ախ, իրենց գլուխը կապոյտ

Ասեղի պէս ունի բարակ աչուկներ.

Ու շուտ, նորէն, ձերմակ բանտին մէջ ողորկ

Երեք փոքրիկ երաշտահաւ կը փակէ:

Եւ աղջըկան ծոցին մէջ դաղջ՝

Ձագերը որ կը պըլորուին,

Կը կարծեն թէ զիրենք նորէն իրենց բոյնին մէջ են դըրած:

— Բայց իրաւ, Վինսէն, դեռ ուրիշ ալ կայ:

— Այո, կայ:— Սուրբ Աստուածածին,

Հիմայ ըսեմ պիտի թէ ձեռքդ դիւթուած է:

— Է՛, միամիտ աղջիկ, երբ Սուրբ Գէորգը գայ,

Երաշտահաւը տասերկու և մինչև իսկ մերթ տասնըչորս

Հաւկիթ կ'ածէ... Բայց տես, տես, ձեռքդ երկընցնաւ,

Ահա քն վերջը ծընածնեն... Եւ դուն, խոռոչ, մընաւ բարով:

Հագիւ ծառէն պատանին վար էր բջիւր,

Եւ հագիւ էն իր ծաղկազարդ չըփակին մէջ քնքշութեամբ

Տեղաւորեր էր ձագերը,

Ա՛յ, ա՛յ, ա՛յ, ա՛յ, գոչեց յանկարծ

Խրտղատացող ձայնով մը խեղճ աղջիկը,

Եւ, ամօթխած, երկու ձեռքերը սեղմեց

Կուրծքին վըրայ. Ա՛յ, ա՛յ, հիմայ կը մեռնիմ:

— Ո՛ւյ, ո՛ւյ, կուլար.

Կը ճանկըռտեն, կը խայթեն կոր զիս ասոնք.

Հասիր, Վինսեն... Ճիշտ է որ—պէտք է ձեզ ըսել—
Պահէ մ'ի վեր թաքըստոցին մէջ մեծ էր,
Մեծ ու սաստիկ էր յուզումը.

Պահէ մ'ի վեր, փոքրիկ տարմին մէջ թևաւոր՝
Նորածինները խոփութիւն էին հանած:

Եւ հովիտին մէջ անձուկ,
Խումբն անառակ,
Չըկրնալով ազատօրէն տեղաւորուիլ,
Ճանկով ու թևով կը թապըլտըկէր,
Ձառիթափներն ի վար կ'ընէր չըտեսնուած կըմպոշտիկներ,
Ձորերուն մէջ՝
Հաղար աղւոր գլորտութիւններ:

—Այ մայ, եկ՛ուր, շուտ, ան սըւտնք.
Կը հառաչէր էն, և ինչպէս բարունակը
Հովէն կ'դողայ, ինչպէս երինջ մը խայթըւած
Ձիաճանճերէն,
Այնպէս կը հեծէ, կ'ոստնու, կը թեքուի
Լըտտենիներու պատանեկուհին...
Վինսեն էնոր մօտ կը թռչի... Երգեցէք,

Հաւաքելով ձեր ոստերուն տերէները,
Երգեցէք, երգեցէք, շերամաբոյժ աղջիկներ...
Ոստին վըրայ ուր էն կուլայ, ան կը թռչի կը հասնի—
—Խըտղըտուբէն ուրեմն այդքան կը վախնամ,
Կ'ըսէ էնոր իր բարեկամ բերնովը.
Է՛հ, եղիճներուն մէջ եթէ ինձ պէս
Պէտք ըլլար որ թափառէիր դուն շատ անգամ,

Ի՞նչպէս պիտի ընէիր:
Եւ իր գլխարկը նաւաղի կ'երկընցընէ խնդալով
Ու չըփակին մէջէն ձագերն էն հանէ ու հոն դնէ—
Արդէն Միրէյօ. կերպասին ներքեւ
Ձոր թռչնախումբը կ'ուռեցնէր,
Ձեռքը կը խօթէ ու երաշտահաւերը մէկիկ մէկիկ
Գլխարկին մէջ կը նետէ:

Արդէն, ճակատը վայրահակ,
Ու քովընտի քիչ մը դարձած.
Արդէն ժըպիտն արցունքներուն կը խառնուէր.
Նըման ցօղին որ առտըւանց, գեղձերուն
Կը թըրջէ կակուղ բոժոժիկները,

Եւ կը գլորի մարգըրտաձև
Ու կ'շողփանայ արևուն նախկին ճաճանչներուն տակ...

Եւ իրենց ներքև ահա ճիւղն յանկարծ
Կը ճարճատի ու կը կոտորի...
Էն, սարսափի ճիւղով մը սուր,
Երկու թևով Վինսենին վիզը կը փարի
Ու մեծ ծառէն որ կը ճեղքուի,
Թաւալումով մ'արագադարձ՝
Ոտորն վրայ կ'իյնան երկուորեակներու պէս իրար փակած:

Զով զեփիւռներ, տուն՝ ծովն հով, տուն՝ հիւսիսհով,
Որ կը շարժէք անտառներուն ամպհովանին,
Այս ամուլին վրայ մատաղ թող ձեր մրմունջը զըւարթ
Թունայ պահիկ մ'ու լըռէ:
Դուք, խօլ սիւքեր, մեղմ շնչեցէք,
Ատեն տըւէք որ հրազեն,
Ատեն որ գէթ երջանկութիւնն հրազեն:

Դուն որ կ'անցնիս դալալլէն,
Կամաց գընա, փոքրիկ առուակ,
Այդքան ձայն մի հաներ հնչուն խիճերուդ մէջ,
Զայն մի հաներ, վասըն զի՛րենց հոգիները
Նոյն ճառագայթին վըրայէն հրեղէն՝ ահա սըլացան
Ինչպէս մեղուններն որ փեթակէն դուրս կը թռչին խմբով:
Թողէք թաղուն այերին մէջ աստղալից...

Բայց էն, ըսպէ մը չանցած,
Քաշեց թևերն անոր վըզէն...
Սերկիլին նըւազ տօգոյն են ծաղիկներն:
Յետոյ մարդին վըրայ նըստան
Քով քովի,
Պահ մ' իրարու նայեցան,
Եւ ահա ինչ ըսաւ Վինսենն այն ատեն

— Միւրէյօ, մէկ տեղդ արդեօք ցաւեցա՞մ...
Ո՛վ դուն, ամօթ ծառաստանին,
Ծառ սատանի, անիծած ծառ, զոր ուրբաթ օր մ'են տընկած,
Թող քեզ ծիրախաբ բըռնէ,
Թող ցեցն ուտէ քեզ,

Եւ թող տիրոջ աչքին գրծող երևաս
Բայց էն, զողով մ' զոր չի կրնար արգելել,

— Զէ, ըսաւ, ոչ մէկ տեղըս չեմ ցաւցուցած:
Բայց ինչպէս մանուկ մը խանձարուրքի մէջ, որ մերթ կուլայ
Եւ չի գիտեր թէ ինչեւ,
— Բան մը ունիմ, ըսաւ, որ զիս կը տանջէ,
Զիս կոյր ու խուր կ'ընէ կարծես.
Խելքս վըրաս չէ ու սիրտս կ'եռայ,
Բոլոր մարմնոյս արիւնն հանգիստ չի կենար:

— Թերեւս, ըսաւ կողովագործը,
Վախուտ է որ մայրիկըդ քեզ չկշտամբէ՝
Տերեւաքաղն ուշ աւարտած ըլլալուդ,
Ինչպէս ես ալ չախ կ'ուտէի երբ շատ ուշ տուն կը դառնայի,
Վըրաս զլուխս պատըռտած և Արաբի պէս սեցած՝
Թութ հաւաքելու գացած ըլլալով:
— Օհ. չէ, ըսաւ Միւրէյօ, ցաւս ուրիշ է:

— Կամ թերեւ արեւն է գլխուդ զարկեր,
Ըսաւ Վինսեն,
Լեռներուն մէջը Պօի,
Ես կը ճանչնամ պառաւ մ' (անունն է Թավէն).
Ճակտիդ լիցուն դաւաթ մը ջուր կը փակցընէ,
Ու գինովցած ուղեղէն
Ճառագայթները՝ հըմայուած՝ բիւրեղին մէջ կը թափին:

— Զէ, չէ, պատասխան տրւաւ Միւրէյօ.
Հուրքն արեւուն Մայիսի՝
Բրօի աղջկան մը չէ որ կրնայ երկիւղ պատճառել.
Բայց քեզ շիտակն ինչեւ չըսեմ...
Սիրտս ալ չի կրնար դադանիքը պահել.
Վինսեն, Վինսեն, կ'ուզես գիտնալ.
Սիրահարուած եմ քեզի...

Առուակին մօտ, դալարիքներն և օդը ջինջ,
Եւ ուռիներն հինաւուրց
Պայծառօրէն ըզմայլեցան հաճոյքէ:
— Ահ, դուն, բամբիշ, այդքան աղւոր ըլլալով,
Ունենաս չար լեզու մ'այդքան,

Գոչեց իսկոյն Վինսենը,
Ապշութենէ գետին դորիւրս կուգայ...

Ինչ, դուն ինծի սիրահարուած:
Խեղճ կեանքիս հետ, որ երջանիկ է տակաւին,
Միրէյո, մի խաղար, ի սէր Աստուծոյ:
Մի հաւատացներ ինձի բաներ այնպիսի
Որ երբ անգամ մ'այստեղ մտնեն ու փակուին,
Կրնան յետոյ ըլլալ մահուանըս պատճառ:
Միրէյո, անդ կերպով կատակ մ'ըներ ինձի:

—Թող արժանի չըլլամ երթալ Արքայութիւն,
Եթէ սուտ կայ խօսքերուս մէջ,
Քեզ սիրելուս հաւատալէ դուն չես մեռնիր,
Վինսեն... բայց եթէ անողորմաբար
Զիս չուզես քեզ սիրունի,
Ե՛ս եմ, էս, որ, տխրութենէ հիւանդ ինկած,
Ոտքերուդ տակ պիտի հատնիմ:

—Օ՛հ, ան այսպէս բաներ մ'ըսեր,
Քու և իմ մէջն անդունդ կայ,
Ամպրուայի որդին ըսաւ թոթովելով.
Դուն ազարակին լըտտենիներու
Թագունին ես, որուն առջև ամէն զըլուխ կը խոնարհի.
Ե՛ս, կողովագործ մը Վալապրէկի,
Խեղճ անկուտի մը, դաշտ չափոգ մըն եմ ես:

—Է՛հ, ինչ հոգս է որ սիրականս
Պառն է եղեր կամ կողովագործ,
Կ'օգտէ որ ինձ հաճելի՛ ըլլայ, պատասխանեց էնիկա շուտ,
Ու կրակ կտրած ինչպէս որայ կապող մը:
Սակայն եթէ չես ուզեր որ բարակ ցաւը
Քամէ արիւնս, ինչո՞ւ համար, ի՞նչ Վինսեն,
Ծնցոտիներուդ մէջ ինծի այդքան աղուոր կ'երևաս:

Կոյսին առջև խորտաիկ,
Ան շրւարած մընաց, ինչպէս ամպերէն
Թովուած թռչուն մոր վար կ'իյնայ կամաց կամաց:
—Դուն կախարդ ես ուրեմն, ըսաւ յետոյ յանկարծ,
Քանի որ տեսքըդ զիս այսպէս կը նըլաճէ,

Քանի որ ձայնդ խելքըս գլխէս կը տանի
Ու զիս հարձած մարդու պէս խենթ կը դարձնէ:

Ձեռ տեսներ որ զիս գրկելըդ
Ուղեղիս մէջ կըրակ ձեզեց.
Որովհետեւ, թէ որ կ'ուզես իմանալ,
Նոյն իսկ եթէ միտքդ ինծի պէս խեղճուկ խուրձ կըողի մը վրայ
Խնդալ է միայն,
Միրէյո, ես ալ կը սիրեմ քեզ, կը սիրեմ,
Եւ, անի, այնքան որ քեզ լափելըս կուգայ...

Այնքան որ եթէ բերանդ ինձ ըսէ՝
«Կհագեմ Այծն ոսկի (1),
Այն Այծն որ ոչ մէկը կարող է արածել կամ կըթել,
Որ ժայռին տակ պօ-Մանեէրի (2)
Կը լըզէ մամուռն ապառաժներուն»,
Կամ քարահանքերն մէջ կը կորչէի,
Ու կամ կը բռնէի քեզ կը բերէի այծը շիկամազ:

Կը սիրեմ քեզ, ո՛վ մոգական աղջիկ,
Այնքան որ եթէ «Աստղ մը կհագեմ» ըսէիր ինծի,
Չըկայ ծով, անտառ, հեղեղ խելագար,
Չըկայ դահիճ, հուր կամ երկաթ
Որ զիս կեցընէր. երկընքին դաշող լեռնհրուն ծայրը
Կ'երթայի դայն կ'առնէի,
Ու կիրակի օրը վըզէդ կը կախէիր:

Բայց ո՛վ աղւորն աղւորներուն,
Քանի կ'նայիմ, այնքան աւանդ, կը շլանամ...
Համբուս վըրայ անգամ մը ես տեսած եմ
Թըզենի մը
Որ մերկ ժայռին էր կառչած մօտը վոքլիւզի քարանձաւին,
Այնքան վըտիտ, աւանդ, որ դորշ—մողէսներուն
Յասմիկի փունջ մ'անկից էվէլ կընայ շուք տալ:

Տարուան մէջ մէկ անգամ անոր արմատին մօտ
Կուգայ դըդըչալ ջուրը մերձակայ.
Եւ ցամաք թուփը յորդահոս աղբիւրէն
Որ դէպ իրեն կը բարձրանայ անոր ծարաւն անցընելու,
Կը սկըսի խմել ուզածին չափ...

Եւ առ իրեն ամբողջ տարին մը կը բաւէ ապրելու.
Ասիկա ինձ կը պատշաճի ինչպէս որ քարը մատնիին:

Ինչու որ ես թըզենին եմ, Միրէյօ,
Եւ դուն աղբիւրն ու զովութիւն.
Ու երանի՛ր թէ ես՝ խեղճուկս, երանի՛ր թէ տարին հեղ մը
Կարենամ ծունկ չողած՝ ինչպէս այս պահուս՝
Արեւալ դէմքիդ ճառագայթներէն,
Եւ մանաւանդ թէ կարենամ վերբստին
Շոյիկ մատներդ համբոյրով մը դողդոջուն:

Միրէյօ, սիրով համակ բարախուն,
Մըտիկ կ'ընէր. բայց կը գրկէ ան դէնիկա,
Խելացընոր կը գրկէ ան, և իր կուրծքին վըրայ հռժկու
Ձէն՝ խելացնոր՝ կը քաշէ ու կը տանի...—է՛, Միրէյօ,
Ծառուղւոյն մէջ կը բարձրանայ պառաւի ձայն մը յանկարծ,
Շերամիւսին ինչ պիտի ուտին կէսօրին:

Շոճի մը մէջ, ճնճղուկներու
Երամ մը ու մեծ իրարանցումով կը զըւարճանայ,
Մերթ կը լեցնէ ճըւճըւոցով մը զըւարթ
Գիշերասկիզբն որ կը զովնայ.
Սակայն դիրենք լրտեսող
Հասկաքաղի մը քարն յանկարծ եթէ անոնց մէջ իյնայ,
Ամէն կողմէ, սարսափահար, կը փախչին խորն անտառին:

Յուզուած, վրդոված, այդպէս կը փախչի՝
Տափաստանին մէջէն՝ ամուլը տարփաւոր:
Էն դէպ ագարակն՝ անձայն անխօսուկ՝ կը մեկնի արագ,
Գլխուն վըրայ կըրելով ծրարը հաւաքուած տերեւի.
Ան, անշարժ ինչպէս երազատես մը,
Խոսքան դաշտին վրայէն էնոր վազելն, հեռէն, կը դիտէ...

Ֆրանս. Թարգմ. ԱՐՁԱԿ ՉՊԱՆԵԱՆ

